

Basic information

Number	N 41-Ն		
Type	Հրաման		
Act type	Հիմնական ակտ (15.05.2024-մինչ օրս)		
Status	Գործում է		
Source	Միասնական կայք 2024.05.13-2024.05.26 Պաշտոնական հրապարակման օրը 14.05.2024		
Enactment organisation	Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարար		
Enactment date	07.05.2024		
Signing organisation	Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարար		
Signing date	07.05.2024		
Effective date	15.05.2024		

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐ

Հ Ր Ա Մ Ա Ն

«07» մայիսի 2024 թ.

N 41-Ն

ՀԱՆՐԱԿՐԹԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ «ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ» ԱՌԱՐԿԱՅԻ 1-ԻՆ, 4-ՐԴ, 9-ՐԴ ԵՎ 12-ՐԴ ԴԱՍԱՐԱՆՆԵՐԻ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ղեկավարվելով «Հանրակրթության մասին» օրենքի 7-րդ հոդվածի 4-րդ մասով և 30-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետով՝

Հրամայում եմ

1. Հաստատել հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում «Երաժշտություն» առարկայի 1-ին, 4-րդ, 9-րդ և 12-րդ դասարանների առարկայական ծրագրերը՝ համաձայն հավելվածի:

2. Սույն հրամանն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակմանը հաջորդող օրվանից:

Նախարար՝

Ժ. Անդրեասյան

5/7/2024

Հավելված
ՀՀ կրթության, գիտության,
մշակույթի և սպորտի նախարարի
2024 թվականի մայիսի 7-ի
N 41-Ն հրամանի

ՀԱՆՐԱԿՐԹԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ «ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ» ԱՌԱՐԿԱՅԻ 1-ԻՆ, 4-ՐԴ, 9-ՐԴ ԵՎ 12-ՐԴ ԴԱՍԱՐԱՆՆԵՐԻ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐ

Տարրական ծրագիր

Առաջին դասարան

Թեմա 1	Ես և երաժշտությունը
Նպատակներ ● Ձևավորել նախնական պատկերացումներ երաժշտության և նրա բովանդակության մասին, կարևորել կյանքի հետ նրա կապը: ● Ձևավորել պատկերացումներ շրջակա աշխարհի հնչյունային բազմազանության՝ բնական և արհեստական ձայների մասին: ● Ձևավորել երաժշտության մեջ բնության երևույթների ու պատկերների, մարդկային հույզերի արտացոլումը ընկալելու կարողություն: ● Ձևավորել երաժշտության նկատմամբ սեր, հետաքրքրություն և հուզական արձագանք: ● Ձևավորել ճիշտ երգեցողության կանոններով երգելու կարողություն: ● Ձևավորել երաժշտական նյութին համապատասխան ռիթմական նվագակցություն ստեղծելու կարողություն: ● Կարևորել երաժշտության դերը առօրյայում:	Ուղղորդող հարցեր ● Որտեղի՞ց է հայտնվում երաժշտությունը ● Ովքե՞ր են այն ստեղծում: ● Ի՞նչ երաժշտություն ես սիրում ● Ի՞նչ տեղ ունի երաժշտությունը քո կյանքում և առօրյայում:
Վերջնարդյունքներ ● Հաղորդակցվի և ինքնարտահայտվի ունկնդրվող երաժշտական նյութերի միջոցով: ● Արտահայտիչ երգեցողության և համապատասխան դիմախաղի միջոցով ստեղծի երաժշտական կերպար: ● Երաժշտական նյութին համապատասխան՝ ստեղծի ռիթմական նվագակցություն «բնական» նվագարաններով՝ ձեռքերով, ոտքերով: ● Երգի (մենակ կամ խմբով)՝ ներկայացնի հայ ազգային և այլ ազգերի ժողովրդական և կոմպոզիտորական պարզ մանկական երգեր ճիշտ կեցվածքով, շնչառությամբ: ● Մեղեդու տրամադրությունը, բնույթը արտահայտի հույզերով, երգելով, պարելով կամ ռիթմական շարժումներով: ● Բացատրի, թե երաժշտությունն ինչպիսի դեր ունի իր առօրյայում:	

Թեմայի բովանդակությունը	Առաջարկվող գործունեության ձևերը	Խաչվող հասկացություններ
● Բնական և արհեստական ձայներ: ● Տարբեր բնույթի և բովանդակության երաժշտական ստեղծագործություններ: ● Երաժշտությունը՝ որպես կյանքի արտացոլում և անբաժանելի մաս:	● Ունկնդրել և կատարել տարբեր երաժշտական ստեղծագործություններ ● Կատարել երաժշտառիթմական և պարային շարժումներ: ● Բնութագրել և պատմել երաժշտությունից ստացած տպավորությունների մասին կամ ներկայացնել գույներով: ● Ներկայացնել երգի հեղինակներին (կոմպոզիտոր, բանաստեղծ), կատարողներին և ունկնդիրներին:	Անհատներ և հարաբերություններ Սովորողը հաղորդակցվելով երաժշտական ստեղծագործություններին, հասկանում է, թե ո՞վ է ինքը, ինչ է իր համար երաժշտությունը, ինչպիսի երաժշտական նախասիրություններ ունի, ինչպես կարող է ինքնարտահայտվել նրա միջոցով: Անհատական և մշակութային արժեհամակարգ Սովորողները ծանոթանում են այն հնարներին, միջոցներին, որոնցով բացահայտում և արտահայտում են երաժշտական ստեղծագործությունից ստացած իրենց տպավորությունները, զգացումները: Ճանաչելով և ուսումնասիրելով

	ստեղծագործական տարբեր ժանրեր և ոճեր՝ հասկանում են, որ ուսումնական գործունեության ընթացքում պետք է կարողանան ստեղծագործաբար արտահայտել իրենց մտքերն ու տպավորությունները և կյանքում տեսնել գեղեցիկը, դրանցով զարդարել և հարստացնել իրենց կյանքը:
--	---

Միջառարկայական կապեր

- **Մայրենի** - Պատմել իր ընտանիքի, զբաղմունքների, գվարճանքների և դրանցում առկա երաժշտության, շրջակա աշխարհի ծայների մասին:
- **Կերպարվեստ** - Երաժշտությունից ստացած տպավորությունները նկարել գույներով կամ պատկերներով:

Կապը Հանրակրթության Պետական Զափոռոշի վերջնարդյունքների հետ S1, S22, S24, S25, S26, , S27, S29, S30

Ենթաթեմա 1		Իմ խաղերը, հեքիաթները և երաժշտությունը
Նպատակներ ● Ծանոթացնել երաժշտական խաղերին և երաժշտական հեքիաթներին: ● Խաղի և հեքիաթի միջոցով ձևավորել երաժշտության բնույթի, տեմպի, դինամիկայի մասին պատկերացումներ: ● Ձևավորել հուզական արձագանք երաժշտական խաղերին և հեքիաթներին: ● Ձևավորել և զարգացնել երգեցողության կարողություններ: ● Նպաստել ստեղծագործական կարողությունների ձևավորմանը: ● Ձևավորել երաժշտախաղային, հեքիաթային կերպարները նմանողական շարժումներով, արտահայտիչ դիմախաղով ներկայացնելու կարողություններ:		Ուղղորդող հարցեր ● Ի՞նչ է խաղը քո կյանքում: ● Հաճելի՞ է սովորել խաղալով: ● Ինչո՞վ են տարբերվում խաղերը և հեքիաթները երաժշտական խաղերից և հեքիաթներից:
Վերջնարդյունքներ Հաղորդակցվի և ինքնարտահայտվի ունկնդրվող նյութի խաղային և հեքիաթային կերպարների միջոցով, կատարի համապատասխան նմանողական շարժումներ: ● Արտահայտիչ երգեցողության և համապատասխան դիմախաղի միջոցով ստեղծի երաժշտախաղային և հեքիաթային կերպարներ: ● Ստեղծի երաժշտական նյութին համապատասխան ռիթմական նվագակցություն, «բնական» նվագարաններով՝ ձեռքերով, ոտքերով: ● Ստեղծի խաղային իմպրովիզացիաներ: ● Երգի (մենակ կամ խմբով) հայ ազգային և այլ ազգերի պարզ մանկական երգեր ճիշտ կեցվածքով, շնչառությամբ, հստակ առձգանությամբ: ● Բնութագրի ստեղծագործության տրամադրությունը, պատմի սեփական տպավորությունների և զգացողությունների մասին, դրանք արտահայտի հույզերով, գույների միջոցով կամ նկարելով:		
Թեմայի բովանդակություն	Առաջարկվող գործունեության ձևեր	Խաչվող հասկացություններ
● Երաժշտական	● Խաղալ	Անհատներ և

խաղեր: ● Երաժշտական հեքիաթներ: ● Խաղային իմպրովիզացիաներ: ● Թեմատիկ նկարներ:	Երաժշտական խաղեր, կատարել նմանողական շարժումներ: ● Սովորել և բեմադրել հատվածներ երաժշտական հեքիաթներից կամ ամբողջական հեքիաթներ: ● Հորինել երաժշտական խաղ կամ մեղեդի սիրած հեքիաթի որևէ հերոսի համար: ● Երաժշտական խաղային և հեքիաթային կերպարներից ստացած տպավորությունները ներկայացնել գույներով կամ նկարելով:	հարաբերություններ Սովորողը հաղորդակցվելով երաժշտության հետ հասկանում է, թե ո՞վ է ինքը, ինչ է իր համար երաժշտությունը, ինչպիսի երաժշտական նախասիրություններ ունի, ինչպես կարող է ինքնարտահայտվել երաժշտական խաղերի, հեքիաթների, խաղային իմպրովիզացիաների միջոցով, ի՞նչ դեր ունի այն իր կյանքում: Անհատական և մշակութային արժեհամակարգ Սովորողները երաժշտական խաղերի, խաղային իմպրովիզացիաների, երաժշտական հեքիաթային կերպարների միջոցով դրսևորում են իրենց ստեղծագործական հմտությունները և դերասանական հնարները, բացահայտում և արտահայտում են մտքեր, զգացմունքներ, նկարագրում են բնության երևույթներ, որոնց միջոցով էլ ձևավորվում է արժեհամակարգ:
Միջառարկայական կապեր ● Մայրենի - Պատմել երաժշտական հեքիաթների և մանկական խաղերի բովանդակությունը: ● Կերպարվեստ - Նկարել պատկերներ երաժշտական խաղերից կամ հեքիաթային կերպարներից: ● Ֆիզկուլտուրա - Երաժշտական խաղերի ընթացքում կիրառել սպորտային խաղերի տարրեր: ● Տեխնոլոգիա - պատրաստել երաժշտական խաղերի և հեքիաթների պարագաներ: Կապը Հանրակրթության Պետական Զափորոշչի վերջնարդյունքների հետ S1, S7, S8, S27, S28, S30,		

Ենթաթեմա 2	Երաժշտությունը իմ սիրած մուլտֆիլմերում
Նպատակներ ● Ձևավորել մուլտֆիլմերի երաժշտության դերի և նշանակության մասին պատկերացումներ: ● Ունկնդրել և ուսուցանել մուլտֆիլմերի երգերը: ● Ձևավորել և զարգացնել երգեցողության կարողություններ: ● Ձևավորել երաժշտությունը բնութագրելու, մեկնաբանելու և տպավորությունները խոսքով կամ նկարելով արտահայտելու կարողություններ:	Ուղղորդող հարցեր Պե՞տք է արդյոք երաժշտությունը մուլտֆիլմերում Հետաքրքիր կլինի՞ մուլտֆիլմը դիտել առանց երաժշտության: Ո՞ր մուլտֆիլմերի երաժշտությունն ես սիրում:
Վերջնարդյունքներ ● Հաղորդակցվի և ինքնարտահայտվի ունկնդրվող նյութի միջոցով, կատարի մուլտֆիլմի կերպարին համապատասխան նմանողական շարժումներ: ● Ստեղծի երաժշտական նյութին համապատասխան ռիթմական նվագակցություն «բնական» և ռիթմական նվագարաններով՝ ձեռքերով, ոտքերով: ● Երգի (մենակ կամ խմբով) մուլտֆիլմերից երգեր ճիշտ կեցվածքով, շնչառությամբ, արտահայտիչ: ● Մեղեդու տրամադրությունը, բնույթը արտահայտի հույզերով, երգելով, պարելով, ռիթմական կամ նմանողական շարժումներով: ● Ներկայացնի ստեղծագործության բնույթը, սեփական զգացողություններն	

արտահայտի գույների միջոցով կամ նկարելով: Բացատրի իր և դասընկերների աշխատանքների լավ և վատ կողմերը:

● **Բացատրի**, թե համացանցն ինչպես է օգնում իրեն հաճախակի հաղորդակցվելու մուլտֆիլմերին և երաժշտությանը:

Թեմայի բովանդակություն	Առաջարկվող գործունեության ձևեր	Խաչվող հասկացություններ
● Հայկական և արտասահմանյան մուլտֆիլմեր, դրանց երգերը և երաժշտությունը: ● Դրանց առանձնահատկությունները և համապատասխանությունը ֆիլմի կերպարին:	● Դիտել կամ ունկնդրել հայկական և այլ մուլտֆիլմերի երաժշտությունը: ● Երգել երգեր մուլտֆիլմերից՝ կատարելով երաժշտառիթմական, պարային կամ նմանողական շարժումներ: ● Բացատրել դրանց բնույթը, տրամադրությունը: ● Նկարել երաժշտությունից ստացած տպավորությունները:	Անհատական և մշակութային արժեհամակարգ Ուսումնասիրելով մուլտֆիլմերի երաժշտությունը, սովորողը հասկանում է, որ դրանք առանց երաժշտության հետաքրքիր չեն լինի: Բնութագրում է երաժշտությունը, ցուցաբերում հուզական արձագանք, դրսևորում է ստեղծագործական հմտություններ, դերասանական հնարներ, բացահայտում և նկարագրում է մուլտֆիլմի հերոսին, սեփական զգացողություններն արտահայտում է գույների միջոցով, նկարելով, որի արդյունքում ձևավորվում է գեղագիտական ճաշակ և արժեհամակարգ:
Միջառարկայական կապեր ● Մայրենի - ներկայացնել հեքիաթների և մուլտֆիլմերի հերոսներին և դրանց համապատասխանությունը երաժշտությանը: ● Թատրոն - կատարել հերոսների նմանողական շարժումներ: ● Կերպարվեստ - նկարել մուլտֆիլմերի հերոսներին կամ թեմատիկ նկարազարդումներ կատարել: ● Տեխնոլոգիա - պատրաստել մուլտֆիլմերի հերոսների կերպարներով խաղալիքներ:		
Կապը Հանրակրթության Պետական Զափորոշչի վերջնարդյունքների հետ S1, S7, S8, S27, S28, S30, S32		

Ենթաթեմա 3	Իմ սիրելի տոները և երաժշտությունը
Նպատակներ ● Ձևավորել պատկերացումներ պետական և ընտանեկան տոների, հանդիսությունների, զվարճանքների և երաժշտության կապի մասին: ● Ձևավորել կարողություններ այդ կապը տեսնելու, բացատրելու և կարևորելու: ● Ձևավորել և զարգացնել երգեցողության և ստեղծագործական կարողություններ: ● Նպաստել երաժշտության նկատմամբ գնահատող վերաբերմունքի դրսևորմանը: ● Արժևորել կյանքում երաժշտության դերն ու նշանակությունը:	Ուղղորդող հարցեր ● Ո՞ր տոներն են ամենակարևորը քո կյանքում: ● Ի՞նչ դեր ունի երաժշտությունն այդ տոնակատարությունների ընթացքում: ● Կարո՞ղ ես դրանք անցկացնել առանց երաժշտության:
Վերջնարդյունքներ ● Հաղորդակցվի և ինքնարտահայտվի ունկնդրվող տոնական երաժշտության	

միջոցով: ● Երգի (մենակ կամ խմբով)՝ ներկայացնի հայ ազգային և այլ ազգերի պարզ մանկական տոնական երգեր ճիշտ կեցվածքով, շնչառությամբ: ● Երաժշտական նյութը ներկայացնի համապատասխան ռիթմական նվագակցությամբ՝ ծափերով, ճտտոցներով, դոփյուններով: ● Ստեղծի տոնական (պետական և ընտանեկան) երգերի և ունկնդրվող ստեղծագործությունների շարք, ձայնագրի և օգտագործի տոների ժամանակ: ● Բացատրի, թե, իր առօրյայում երաժշտությունն ինչ դեր է խաղում:		
Թեմայի բովանդակությունը	Առաջարկվող գործունեության ձևեր	Խաչվող հասկացություններ
● Տոնական (ընտանեկան, պետական) երգեր: ● Ունկնդրվող ուրախ, պարային և տոնական ստեղծագործություններ:	● Ուսուցանել ընտանեկան և պետական տոներին նվիրված երգեր: ● Ունկնդրել ուրախ երգային և պարային ստեղծագործություններ: ● Բացատրել դրանց տրամադրությունները և մեկնաբանել, թե ինչու՞ են տոնակատարություններն ուղեկցվում հենց այդպիսի ստեղծագործություններով: ● Փորձել տրված քառատողով ստեղծել փոքրիկ մեղեդի:	Անհատներ և հարաբերություններ Սովորողը երաժշտությանը հաղորդակցվելով հասկանում է, թե ո՞վ է ինքը, ինչ է իր համար երաժշտությունը, ինչպիսի երաժշտական նախասիրություններ ունի, ինչպես կարող է տոնական օրերին ինքնարտահայտվել մանկական ուրախ երգերի ու պարերի միջոցով: Հասկանում է, որ երաժշտությունը իր կյանքի անբաժանելի մասն է:
Միջառարկայական կապեր ● Մայրենի - ներկայացնել իր ընտանիքը, ընկերներին, հարազատներին, պատմել, թե իրենց ընտանիքում ինչպես են ընթանում ընտանեկան, պետական տոները: ● Կերպարվեստ-նկարել տոնական երաժշտությունից ստացած տպավորությունները կամ ներկայացնել գույներով: ● Տեխնոլոգիա - պատրաստել տոնական նվերներ:		
Կապը Հանրակրթության Պետական Զափորոշչի վերջնարդյունքների հետ S1, S16, S17, S18, S27, S28, S30,		

Զորրորդ դասարան

Թեմա 1	Հայ ազգային երաժշտություն
Նպատակներ ● Խորացնել և զարգացնել գիտելիքներ հայ ազգային երաժշտության, նրա տեսակների և առանձնահատկությունների մասին: ● Ներկայացնել Կոմիտասին՝ որպես ազգային կոմպոզիտորական դպրոցի հիմնադիր: ● Չարգացնել ազգային երաժշտությունն ուսումնասիրելու, ճանաչելու, նմուշները կատարելու և ներկայացնելու կարողություններ: ● Չարգացնել ազգային պարեր կամ պարային տարրեր կատարելու կարողություն: ● Չարգացնել հայ ազգային երաժշտության նկատմամբ հատուկ վերաբերմունք՝ սեր, հարգանք, հպարտություն դրսևորելու կարողություն: ● Արժևորել ազգային երաժշտական արվեստը:	Ուղղորդող հարցեր ● Ի՞նչ է նշանակում ազգային երաժշտություն: ● Ի՞նչ նշանակություն ունի ազգային երաժշտությունը քո կյանքում: ● Ազգային երաժշտության ո՞ր տեսակն է քեզ ավելի հոգեհարազատ:
Վերջնարդյունքներ ● Երգի (մենակ կամ խմբով) հայ ժողովրդական և կոմպոզիտորական երգեր ճիշտ կեցվածքով և շնչառությամբ, մաքուր ինտոնացիայով, հստակ ռիթմով, արտահայտիչ, անսամբլային զգացողությամբ, հետևելով խմբավարի շարժումներին: Կատարումն ուղեկցի պարային կամ ռիթմական շարժումներով: ● Արտահայտիչ երգեցողության և դերասանական հնարների միջոցով ստեղծի ազգային երաժշտության հետաքրքիր երաժշտական կերպարներ: ● Ընկալի և վերլուծի ստեղծագործությունը, մեկնաբանի իր հույզերն ու ապրումները, հիմնավորի կատարած ռիթմական կամ պարային շարժումները: ● Համեմատի հայ հոգևոր, ժողովրդական, կոմպոզիտորական և ժամանակակից	

երաժշտական ստեղծագործությունները, ընդգծի ընդհանրություններն ու առանձնահատկությունները և հիմնավորի իր նախասիրությունները: ● Ընկալի և բացատրի երաժշտական արվեստի դերը ժողովուրդների հասարակական, մշակութային և պատմական համատեքստում: ● Ցուցաբերի հուզական արձագանք հայ ազգային երաժշտության նկատմամբ: ● Դրսևորի հետաքրքրություն կենդանի կատարումների նկատմամբ և այցելի համերգասրահներ: ● Արժևորի ազգային երաժշտությունը, դառնա նրա կրողը, պահպանողը և սերունդներին փոխանցողը:		
Թեմայի բովանդակություն ● Հայ ազգային երաժշտություն: ● Հայ ժողովրդական ծիսական երգեր, պարեր ու խաղեր: ● Հայ հոգևոր երգեր: ● Հայ կոմպոզիտորական երգեր:	Առաջարկվող գործունեության ձևեր ● Ունկնդրել, վերլուծել, մեկնաբանել հայ ազգային երաժշտությունը: ● Սովորել և կատարել հայ ժողովրդական, ծիսական, հոգևոր և կոմպոզիտորական երգերը ● Կատարումներն ուղեկցել երաժշտառիթմական և ազգային պարային շարժումներով կամ ամբողջական պարերով: ● Բեմականացնել ազգային ծեսերը և կատարել համապատասխան երգերը, պարերը և խաղերը: ● Կատարել ուսումնասիրություններ, հետազոտական և նախագծային աշխատանքներ ազգային երաժշտության թեմաներով:	Խաչվող հասկացություններ և մտահատներ և հարաբերություններ Ուսումնասիրելով հայ ազգային երաժշտությունը սովորողը հասկանում է, թե ո՞վ է ինքը, ինչ արմատներ ունի, ինչ է իր համար ազգային երաժշտությունը, ինչպիսի երաժշտական նախասիրություններ ունի, ինչպես կարող է ինքնարտահայտվել ազգային մանկական երգերի և երաժշտության միջոցով: Համընկնում են արդյո՞ք իր և ընտանիքի, ընկերների նախասիրություններն ազգային երաժշտության մասին, ինչպե՞ս կարող է իր զգացմունքները և հույզերն արտահայտել երաժշտության միջոցով, ի՞նչ դեր ունի այն իր կյանքում: Կարևորը՝ բացատրի, որ ուսումնասիրելով հայ ազգային երաժշտությունը՝ դառնում է նրա կրողը, պահպանողը և սերունդներին փոխանցողը:
Միջառարկայական կապեր ● Մայրենի - Գրագետ կապակցված խոսքով ներկայացնել հայ ժողովրդական հեքիաթներ, ավանդապատումներ, պատմվածքներ, որոնք հետագայում հիմք են դարձել ազգային երաժշտության համար: ● Կերպարվեստ - ներկայացնել հայ ազգային կերպարվեստի նմուշները: ● Պարարվեստ - կատարել հայկական ժողովրդական պարեր: ● Թատրոն - բեմականացնել ազգային ծեսերը: ● Տեխնոլոգիա - պատրաստել ազգային ծիսական պարագաներ: ● Ֆիզկուլտուրա - ներկայացնել հայ ազգային, ծիսական խաղերը:		
Կապը Հանրակրթության Պետական Զափորոշչի վերջնարդյունքների հետ S1, S12, S15, S16, S17, S18, S22, S24, S27, S28, S30		
Թեմա 2	Մշակութային բազմազանություն (երաժշտությունը՝ որպես միջմշակութային հաղորդակցության միջոց):	
Նպատակներ ● Ձևավորել պատկերացումներ մշակութային բազմազանության մասին: ● Ձևավորել և խթանել հետաքրքրություն այլ ժողովուրդների երաժշտական արվեստի նկատմամբ: ● Ձևավորել այլ ժողովուրդների երաժշտությունն ունկնդրելու, բնութագրելու և մեկնաբանելու կարողություններ: ● Չարգացնել երաժշտությունը՝ որպես միջմշակութային հաղորդակցության միջոց ընկալելու և ներկայացնելու կարողությունը:	Ուղղորդող հարցեր ● Ի՞նչ է նշանակում մշակութային բազմազանություն: ● Այլ ժողովուրդների երաժշտությունը ունկնդրելու և հասկանալու համար պե՞տք է արդյոք իմանալ նրանց լեզուն: ● Հաճա՞խ ես շփվում այլ ժողովուրդների երաժշտության և ընդհանրապես արվեստի հետ:	

● Ձևավորել երաժշտության միջոցով տարբեր ժողովուրդների մշակույթը, կենցաղը, սովորությունները, ավանդույթները բնութագրելու կարողություններ: ● Ձևավորել այլ մշակույթների նկատմամբ հարգանք և հանդուրժողականություն: ● Արժևորել մշակութային բազմազանությունը:		
Վերջնարդյունքներ ● Երգի (մենակ կամ խմբով) տարբեր ժողովուրդների ժողովրդական և կոմպոզիտորական երգեր ճիշտ կենցաղով և շնչառությամբ, մաքուր ինտոնացիայով, հստակ ռիթմով, արտահայտիչ, անսամբլային զգացողությամբ, հետևելով խմբավարի շարժումներին: ● Կատարումն ուղեկցի պարային կամ ռիթմական շարժումներով: ● Նկարագրի ստեղծագործությունից ստացած իր տպավորությունները գրագետ կապակցված խոսքով, օգտագործելով երաժշտական մասնագիտական եզրույթներ և նոր տեխնոլոգիաներ: ● Ընկալի և վերլուծի ստեղծագործությունը, մեկնաբանի իր հույզերն ու ապրումները, հիմնավորի կատարած ռիթմական կամ պարային շարժումները: ● Ընկալի և մեկնաբանի երաժշտությունը որպես «միջմշակութային հաղորդակցության միջոց», և որպես «համամարդկային լեզու» եզրույթները: ● Ներկայացնի (նախագծային կամ հետազոտական աշխատանքի միջոցով) երաժշտական արվեստի դերը ժողովուրդների հասարակական, մշակութային և պատմական համատեքստում: ● Ընկալի և մեկնաբանի երաժշտությունը որպես «համամարդկային լեզու» եզրույթը, որը նպաստում է ժողովուրդների մերձեցմանը, ● Արժևորի մշակութային բազմազանությունը:		
Թեմայի բովանդակությունը ● Տարբեր ժողովուրդների երաժշտություն: ● Ժողովրդական և կոմպոզիտորական ստեղծագործություններ: ● Դասական և ժամանակակից ստեղծագործություններ:	Առաջարկվող գործունեության ձևեր ● Ունկնդրել, բնութագրել և մեկնաբանել այլ ժողովուրդների ժողովրդական և կոմպոզիտորական ստեղծագործությունները: ● Սովորել և կատարել այլ ժողովուրդների երգերը: ● Կատարումներն ուղեկցել ռիթմական և պարային շարժումներով: ● Համեմատել տարբեր ժողովուրդների երաժշտությունը, ցույց տալ դրանց ընդհանրություններն ու առանձնահատկությունները: ● Ուսումնասիրություններ, հետազոտական և նախագծային աշխատանքներ:	Խաչվող հասկացություններ Կողմնորոշում ժամանակի և տարածության մեջ Սովորողներն ուսումնասիրում են տարբեր ժողովուրդների երաժշտական արվեստը, ծանոթանում են նրանց կենցաղին, ապրած ժամանակաշրջանին, սովորույթներին, ազգային առանձնահատկություններին: Հասկանում են, որ երաժշտությունը համամարդկային «լեզու» է, այն վերացնում է մարդկանց միջև բոլոր սահմանները, նպաստում է ժողովուրդների մերձեցմանը: Արժևորում են մշակութային բազմազանությունը:
Միջառարկայական կապեր ● Մայրենի -ներկայացնել մշակութային բազմազանության իմաստը գրագետ կապակցված խոսքով: ● Կերպարվեստ - ներկայացնել այլ ժողովուրդների կերպարվեստի նմուշներ:		
Կապը Հանրակրթության Պետական չափորոշչի վերջնարդյունքների հետ S1, S12, S15, S16, S17, S18, S22, S24, S27, S28, S29, S30		

Հիմնական ծրագիր

9-րդ դասարան

Թեմա 1. Երաժշտությունը՝ որպես կյանքի գեղարվեստական արտացոլման միջոց	
Նպատակներ ● Ձևավորել և զարգացնել երաժշտության ազդեցությունը մարդու վրա և նրա դերը հասարակական կյանքում բացահայտելու	Ուղղորդող հարցեր ● Ի՞նչ նշանակություն ունի երաժշտությունը մարդու և հասարակության կյանքում:

և մեկնաբանելու հմտություններ: ● Ձևավորել և զարգացնել երաժշտական արվեստը՝ որպես գեղեցկության և ներդաշնակության մարմնավորում ներկայացնելու, մեկնաբանելու և հիմնավորելու հմտություններ: ● Չարգացնել տարբեր ոճերի և ուղղությունների երաժշտական ստեղծագործություններ (որոնք մեծ ազդեցություն են ունեցել հասարակական տարբեր իրավիճակներում) ներկայացնելու և մեկնաբանելու հմտություններ: ● Չարգացնել կյանքում և առօրյայում երաժշտության կարևորության գիտակցման և արժևորման հմտություններ:		● Երաժշտությունը կարող է միավորել կամ վերափոխել մարդուն: ● Հնարավոր է կյանքը պատկերացնել առանց երաժշտության:
Վերջնարդյունքներ ● Ստեղծի (մենակ կամ խմբով) երաժշտության և կյանքի կապը ներկայացնող ուսումնասիրություն, նախագիծ կամ հետազոտական աշխատանք: ● Հաղորդակցվի և ինքնարտահայտվի ազգային և համաշխարհային երաժշտական ստեղծագործություններով՝ համադրելով տարբեր ոճերի երաժշտական կերպարների առանձնահատկությունները: ● Մեկնաբանի և ներկայացնի մարդու, հասարակության կյանքում երաժշտության դերի կարևորությունը՝ օգտագործելով երաժշտական մասնագիտական եզրույթներ: ● Վերլուծի և մեկնաբանի այն ոճերի և ուղղությունների երաժշտական ստեղծագործությունները, որոնք իր կարծիքով մեծ ազդեցություն են ունեցել և ունենում հասարակական տարբեր իրավիճակներում, մեկնաբանի պատճառահետևանքային կապը, սեփական զգացողություններն արտահայտի զեկույցներով, շնորհանդեսներով և այլ միջոցներով: ● Արժևորի երաժշտությունը՝ որպես կյանքի գեղարվեստական արտացոլում:		
Թեմային բովանդակություն ● Տարբեր ոճերի և ուղղությունների երաժշտական ստեղծագործություններ: ● Հատվածներ համերգներից և երաժշտական ներկայացումներից, կինոնկարներից:	Առաջարկվող գործունեության ձևերը ● Ներկայացնել երաժշտության դերը մարդու կյանքում և հասարակական կամ խմբային զեկուցումներով, պատմություններով, շնորհանդեսներով: ● Ունկնդրել, կատարել, մեկնաբանել և հիմնավորել տարբեր ոճերի և ուղղությունների երաժշտության նմուշներ: ● Ներկայացնել սեփական երաժշտական ճաշակը: ● Այցելել համերգասրահներ և թատրոններ:	Խաչվող հասկացություններ Պատճառ և հետևանք Բնության մեջ, մարդկանց, ազգերի հարաբերություններում, գեղարվեստական երկերում, երաժշտական ստեղծագործություններում մշտապես կարելի է հանդիպել պատճառահետևանքային կապերի. օրինակ՝ մարդկության պատմության կարևորագույն իրադարձությունների ժամանակ ստեղծված երաժշտական ստեղծագործությունն ունենում է այդ զաղափարին համապատասխան արտահայտչամիջոցներ՝ բնույթ, տեմպ դինամիկա, ռիթմ, ձև, կառուցվածք և այլն:
Միջառարկայական կապեր ● Գրականություն - Գրագետ կապակցված խոսքով վերլուծել երաժշտության և կյանքի կապը: ● Կերպարվեստ - Ներկայացնել կերպարվեստի ստեղծագործությունների հետ կյանքի կապը: ● Մշակույթ - Մեկնաբանել մշակույթի հոգևոր և նյութական արժեքների		

կապը կյանքի հետ:

**Կապը Հանրակրթության պետական չափորոշի վերջնարդյունքների հետ
Հ2, Հ26 , Հ28, Հ30, Հ31, Հ32, Հ34, Հ42, Հ43, Հ44, Հ45**

Ենթաթեմա 1. Իմ երաժշտական ճաշակը և երաժշտական միջավայրը		
Նպատակներ ● Ներկայացնել ժամանակակից երաժշտական միջավայրի բազմազանությունը: ● Չարգացնել, սեփական երաժշտական ճաշակը՝ որպես շրջակա միջավայրի ազդեցության արդյունք, նկարագրելու և մեկնաբանելու հմտություններ: ● Չարգացնել սեփական կարծիք հայտնելու, հիմնավորելու, այլ կարծիքներ լսելու, քննարկելու և հարգելու հմտություններ: ● Չարգացնել իր երաժշտական նախասիրությունները կամ տարվա ընթացքում այցելած համերգների և թանգարանների հայտագրերն ու տպավորությունները ներկայացնելու հմտություններ: ● Արժևորել կյանքում երաժշտության դերը և նշանակությունը:		Ուղղորդող հարցեր ● Հետաքրքրո՞ւմ է քեզ քո երաժշտական միջավայրը: ● Հաճա՞խ ես ստիպված լինում ունկնդրել անորակ երգեր: ● Զո երաժշտական ճաշակը կրո՞ւմ է միջավայրի ազդեցությունը: ● Ինչպիսի՞ երաժշտություն է քեզ պետք: ● Ունե՞ս նախընտրած ոճեր: ● Ո՞ր երգերն ես հաճախ ունկնդրում, կատարում, կապ ունե՞ս դրանք քո հոգեվիճակի, տրամադրության հետ: ● Կարո՞ղ ես ապրել առանց երաժշտության: ● Այցելո՞ւմ ես համերգասրահներ:
Վերջնարդյունքներ ● Ստեղծի (մենակ կամ խմբով) «Իմ երաժշտական ճաշակը և երաժշտական միջավայրը» թեմայով գեկուցում կամ ելույթ՝ օգտվելով նոր տեխնոլոգիաներից: ● Հաղորդակցվի և ինքնարտահայտվի ազգային և համաշխարհային երաժշտական ստեղծագործությունների նմուշներով: ● Ներկայացնի, մեկնաբանի և հիմնավորի սեփական կարծիքը, իր տպավորություններն ու զգացողությունները ներկայացնի՝ օգտագործելով համացանցի բազմաթիվ հնարավորությունները: ● Կատարելագործի իր ճանաչողական և հաղորդակցական հնարավորությունները, իրականացնի սեփական ստեղծագործական գաղափարները, պատրաստվի և հանդես գա թեմատիկ գեկուցումներով, ընտրի համացանցի կրթական-տեղեկատվական հարթակից իրեն անհրաժեշտ տեղեկատվությունը (ճշտի դրանց հավաստիությունը), մշակի, վերլուծի, և ներկայացնի նյութեր ստեղծագործական նախագծերի համար: ● Արժևորի երաժշտական արվեստի դերը գեղարվեստական մշակույթում և ներկայացնի իր երաժշտական նախասիրությունները, նախընտրած կատարողներին, փոքրիկ շնորհանդեսով ներկայացնի տարվա ընթացքում այցելած համերգների և թանգարանների հայտագրերը և ստացած տպավորությունները:		
Թեմայի բովանդակությունը ● Ժամանակակից երաժշտական միջավայրի բազմաձայնությունը: ● Երաժշտական ագրեսիա: ● Բանավեճեր, քննարկումներ, ներկայացումներ, կատարումներ:	Առաջարկվող գործունեության ձևերը ● Խմբային քննարկումներ, բանավեճեր՝ - «Ի՞նչ է նշանակում բարձրակարգ երաժշտություն և ինչ է ռաբիսը», - «Ինչպե՞ս կարող է մարդը դիմակայել այսօրվա երաժշտական ագրեսիային»: ● Ներկայացնել շնորհանդեսներ սիրած երաժշտական	Խաչվող հասկացություններ և հարաբերություններ Հաղորդակցվելով տարբեր ոճերի և ուղղությունների երաժշտությանը՝ սովորողը հասկանում է, թե ո՞վ է ինքը, ինչպիսի երաժշտական նախասիրություններ ունի: Համընկնո՞ւմ են իր և միջավայրի երաժշտական ճաշակները, հարմարվո՞ւմ է միջավայրի թելադրած կանոններին, թե՞ իրենն է առաջարկում: Ինչպե՞ս է կարողանում իր զգացմունքները և հույզերն արտահայտել երաժշտության միջոցով, ի՞նչ դեր ունի այն իր կյանքում, կենցաղում, կարո՞ղ է ապրել առանց երաժշտության:

	Ժանրերի մասին:	
--	-------------------	--

Միջառարկայական կապեր

● **Հասարակագիտություն** - Ներկայացնել հասարակական միջավայրի ազդեցությունը մարդու գեղագիտական ճաշակի ձևավորման և զարգացման վրա:

● **Հայ գրականություն** - Ներկայացնել սեփական նախասիրությունները գրականության ասպարեզում:

● **Մշակույթ** - Ներկայացնել նախասիրած մշակութային հուշարձանները:

● **Կինո** - Ներկայացնել սիրած կինոֆիլմերը և դրանց ազդեցությունն իր գեղագիտական ճաշակի վրա:

● **Կերպարվեստ** - Ներկայացնել կերպարվեստի նախընտրած ստեղծագործությունները:

Կապը Հանրակրթության պետական չափորոշչի վերջնարդյունքների հետ
Հ2, Հ26 , Հ28, Հ30, Հ31, Հ32, Հ34, Հ42, Հ43, Հ44, Հ45

Ենթաթեմա 2. «Երաժշտությունը անհատի ու հասարակության կյանքում». դարերի ընթացքում փոփոխվող երաժշտություն

Նպատակները

● Ձևավորել և զարգացնել արվեստի (նաև սիրողական) բնագավառում սեփական գեղարվեստական գործունեության կարևորությունը գիտակցելու, դասերից դուրս երաժշտական գործունեության ծավալելու հմտություն:

● Չարգացնել հասարակական վայրերում հնչող երաժշտության նկատմամբ քննադատական վերաբերմունքի դրսևորման հմտություններ:

● Չարգացնել հմտություններ երաժշտական գործունեության տարբեր ձևերին (երգչախումբ, երաժշտական այլ համույթներ) մասնակցելու, տնային համերգներ կազմակերպելու՝ որպես ընտանիքի, բարեկամների հոգեկան միասնության միջավայր:

● Չարգացնել և արժևորել դպրոցում, համայնքում և սեփական միջավայրի մշակութային օջախներում գրական, երաժշտական, թատերական և այլ գեղարվեստական միջոցառումների կազմակերպման և իրականացման հմտություններ:

● Չարգացնել նախագծային աշխատանքի ստեղծման և ներկայացման հմտություններ և արժևորել խմբային համագործակցությունը:

● Չարգացնել և արժևորել ստեղծագործական գաղափարների, մտահղացումների արդյունքում ելույթով հանդես գալու, իր մտքերն անկաշկանդ հաղորդելու և իր կարծիքը հիմնավորելու հմտություններ:

Ուղղորդող հարցեր

● Ի՞նչ է նշանակում «արվեստը ներկայացնում է քեզ և հասարակությունը»:

● Ինչպիսի՞ երաժշտություն է մեզ պետք:

● Կարո՞ղ է երաժշտությունը «նորածն» լինել:

● Կազմակերպո՞ւմ ես արտադասարանական և արտադպրոցական միջոցառումներ կամ տնային համերգներ: Ինչպե՞ս:

Վերջնարդյունքներ

● **Ստեղծի** (մենակ կամ խմբով) հայ կամ եվրոպական երաժշտությանը նվիրված դպրոցական միջոցառման նյութ կամ սցենար:

● **Հաղորդակցվի և ինքնարտահայտվի** տարբեր ժանրերի և ուղղությունների երաժշտական ստեղծագործությունների միջոցով:

● **Վերլուծի** իր շրջակա միջավայրում հնչող տարբեր ոճերի երաժշտությունը և մեկնաբանի դրանց ազդեցությունը իր երաժշտական ճաշակի ձևավորման վրա, դրսևորի քննադատական մտածողություն:

● **Գիտակցի** խմբային գործունեության արժեքն ինքնարտահայտման, մտորումների, քննարկումների, ունկնդրման և կատարման գործընթացում:

● **Բացատրի**, թե ինչ դեր ունի երաժշտությունն իր կյանքում և արժևորի սեփական միջավայրի մշակութային օջախների գործունեությունը՝ որպես իր կյանքի և առօրյայի անքակտելի մաս:

● **Դրսևորի** իր վերաբերմունքը հասարակական երաժշտական երևույթների նկատմամբ, կարևորի իր գեղարվեստական գործունեությունն այդ գործընթացներում, ցուցաբերի քննադատական վերաբերմունք:

**Թեմայի
բովանդակությունը**

**Մռաջարկվող
գործունեության ձևերը**

**Խաչվող
հասկացություններ**

● Քննարկումներ, բանավեճեր, ներկայացումներ, ելույթներ: ● Բազմաբնույթ և բազմատեսակ երաժշտական ստեղծագործություններ: ● Տեսանկարահանած նյութեր շրջակա միջավայրից՝ այգիներից, սրճարաններից, տրանսպորտից:	● Խմբային քննարկումներ՝ - «Սիրողական երգեցողությունը՝ որպես մարդու ինքնարտահայտման ձև» (երաժշտական նյութը՝ երեխաների ընտրությամբ), - «Իմ դպրոցական երաժշտական համույթը», - «Արտադասարանական միջոցառումների նշանակությունը դպրոցի երաժշտական կյանքում և դրանց ազդեցությունը սովորողի ինքնուրույնության և գեղագիտական ճաշակի զարգացման վրա»:	Անհատներ և հարաբերություններ Հաղորդակցվելով տարբեր ոճերի և ուղղությունների երաժշտությանը՝ սովորողը հասկանում է, թե ո՞վ է ինքը, ինչպիսի երաժշտական նախասիրություններ ունի: Համընկնում են իր և ընկերների նախասիրությունները, ինչպե՞ս կարող է իր զգացմունքները և հույզերը արտահայտել երաժշտական գործունեության միջոցով, ի՞նչ դեր ունի այն իր կյանքում, կենցաղում, կարո՞ղ է ապրել առանց երաժշտության: Անհատական և մշակութային արժեհամակարգ Սովորողներն այս թեմայով ներգրավվում են ակտիվ քննարկումներում և բանավեճերում, հայտնում են ինքնուրույն կարծիքներ, հարգում ուրիշների կարծիքը, հիմնավորում սեփական կարծիքը: Ուսումնասիրում են այն ուղիները, միջոցները, որոնցով բացահայտում և արտահայտում են իրենց գաղափարները, համոզմունքները, նախասիրությունները, երաժշտական ճաշակը, արժեքները, արժևորում են գեղագիտությունը և ստեղծարարությունը:
--	--	---

Միջառարկայական կապեր Հայոց լեզու և գրականություն - Քննարկումների և բանավեճերի ընթացքում գրագետ և կապակցված խոսքով ներկայացնել իր մտքերը, մտածողության ձևերը, տրամաբանությունը, մտորումները, կարծիքը և այլն: Հասարակագիտություն - Խմբային աշխատանքների ընթացքում կրել պատասխանատվություն, դրսևորվել որպես համագործակցող, հանդուրժող, հաղորդակցվող, ապրումակցող, նպաստել աշխատանքի արդյունքի կայացմանը: Կապը Հանրակրթության պետական չափորոշչի վերջնարդյունքների հետ Հ2, Հ26 , Հ28, Հ30, Հ31, Հ32, Հ34, Հ42, Հ43, Հ44, Հ45

Ենթաթեմա 3. Աշխարհահռչակ համերգասրահները, թատրոնները և թանգարանները	
Նպատակներ ● Ձևավորել և զարգացնել աշխարհում և Հայաստանում գործող հայտնի մշակութային օջախների համերգասրահների, թատրոնների և թանգարանների մասին գիտելիքներ (նաև առցանց): ● Խթանել նշված մշակութային օջախներն այցելելու պահանջ և դրանց նկատմամբ հատուկ վերաբերմունք՝	Ուղղորդող հարցեր ● Հաճա՞խ ես այցելում համերգասրահներ, թատրոններ, թանգարաններ: ● Ներկա եղե՞լ ես որևէ համերգի, եթե այո, ի՞նչ տպավորություն ես ստացել: ● Ի՞նչ ոճեր ես նախընտրում: ● Ո՞ր մշակութային օջախներն են քեզ հետաքրքրում:

հետաքրքրասիրություն: ● Չարգացնել մշակութային օջախներում համապատասխան վարքագիծ դրսևորելու հմտություններ: ● Կարևորել թանգարանների կրթական ծրագրերի հետ համագործակցությունը և դրանց մասնակցելու ակտիվությունը: ● Արժևորել սովորողների գեղագիտական դաստիարակության և ճաշակի ձևավորման վրա դրանց ազդեցությունը:		
Վերջնարդյունքներ ● Ներկայացնի և մեկնաբանի տարբեր մշակութային օջախներ այցելելու (նաև առցանց) շարժառիթը, նպատակը, իր տպավորություններն ու զգացողություններն առանձին զեկույցով, շնորհանդեսով կամ հետազոտությամբ՝ օգտագործելով երաժշտական մասնագիտական եզրույթներ: ● Հաղորդակցվի և ինքնարտահայտվի տարբեր ոճերի և ուղղությունների երաժշտության միջոցով: ● Վերլուծի տարբեր ժամանակաշրջանների և ոճերի արվեստի գործերը և դրանցում առկա արտահայտչամիջոցների բազմազանությունը: ● Հասկանա և գնահատի անցյալի երաժշտական ժառանգությունը և համեմատի ժամանակակից երաժշտական արվեստի հետ, բացատրի կյանքի և երաժշտության զարգացման միտումների համապատասխանությունը: ● Բացատրի, թե ինչ դեր ունի երաժշտությունը իր կյանքում և արժևորի սեփական միջավայրի մշակութային օջախների գործունեությունը՝ որպես իր կյանքի անքակտելի մաս: ● Գնահատի բարձրարվեստ կենդանի կատարումները և հաճախակի այցելի համերգասրահներ և թատրոններ: ● Դրսևորի համապատասխան պահվածք և վերաբերմունք:		
Թեմայի բովանդակությունը ● Հայկական և համաշխարհային հռչակ ունեցող թանգարաններ, համերգասրահներ, թատրոններ: ● Քննարկումներ, զեկուցումներ, շնորհանդեսներ դրանց գործունեության և կրթական ծրագրերի մասին:	Առաջարկվող գործունեության ձևեր ● Կատարել ուսումնասիրություններ, դիտել համերգների հատվածներ: ● Այցելել հայկական և առցանց՝ աշխարհի հանրահայտ թանգարանները: ● Մասնակցել թանգարանների կրթական ծրագրերին: ● Ունկնդրել, վերլուծել, մեկնաբանել տարբեր ոճերի և ուղղությունների ստեղծագործություններ: ● Կազմակերպել քննարկումներ, բանավեճեր, շնորհանդեսներ: ● Ներկայացնել մշակութային օջախների կարևորությունը մարդու աշխարհայացքի և գեղագիտական ճաշակի զարգացման գործընթացում:	Խաչվող հասկացություններ Կողմնորոշում ժամանակի և տարածության մեջ Սովորողները, այցելելով տարբեր մշակութային օջախներ, ուսումնասիրում են հայտնի և ճանաչված մարդկանց կյանքը, կենցաղը, նրանց պատմությունները, ստեղծագործական գործունեությունը, մարդկության պատմության շրջադարձային ժամանակահատվածները, ինչպես նաև անհատների և քաղաքակրթության հարաբերությունները, դրանց փոխկապակցվածությունը տվյալ անձի, ազգի և մարդկության տեսանկյունից և արժևորում են նրանց արվեստը մարդկության պատմության զարգացման համատեքստում:
Միջառարկայական կապեր ● Գրականություն - Իրենց հետաքրքրող թեմաների մասին կազմակերպել քննարկումներ, բանավեճեր, կազմել ընտրված նպատակին, խնդիրներին և լսարանին համապատասխան գրագետ բանավոր և գրավոր խոսք, այդ թվում՝ իրապարակային խոսք, կիրառել ոչ վերբալ հաղորդակցման միջոցներ, գրագետ և կապակցված խոսքով ներկայացնել մշակութային օջախներ այցելությունների տպավորությունները և արդյունքները: ● Հասարակագիտություն - Այցելությունների ընթացքում դրսևորել		

համապատասխան վարքագիծ և պահվածք: ● Համաշխարհային պատմություն - Պատմությունից ծեռք բերած գիտելիքներն օգտագործել տվյալ մշակութային գործչի ապրած պատմական ժամանակահատվածի վերլուծության համար:
Կապը Հանրակրթության պետական չափորոշչի վերջնարդյունքների հետ Հ2, Հ26 , Հ28, Հ30, Հ31, Հ32, Հ34, Հ43, Հ44, Հ45

Միջնակարգ ծրագիր

12-րդ դասարան

Թեմա 1. Անցողիկը և հավերժականը երաժշտության մեջ (6 ժամ)		
Նպատակներ ● Ընդլայնել պատկերացումներ և գիտելիքներ երաժշտության մեջ անցողիկ և հավերժական թեմաների (գեղեցիկի, սիրո, ողբերգականի, կոմիկականի, ներդաշնակության, ուրախության և այլն) առկայության մասին: ● Չարգացնել՝ երաժշտական ստեղծագործության մեջ այդ թեմաները զգալու, վերլուծելու և ներկայացնելու հմտություններ: ● Չարգացնել տվյալ թեմաներով քննարկումներ, բանավեճեր կազմակերպելու և ակտիվ մասնակցելու, սեփական կարծիք հայտնելու, մեկնաբանելու, հիմնավորելու հմտություններ: ● Նպաստել մյուսների հակադիր կարծիքը քննարկելու, հանդուրժողականություն և հարգանք դրսևորելու վերաբերմունքի ձևավորմանը: ● Չարգացնել նշված թեմաներով նախագծային կամ հետազոտական աշխատանքներ ստեղծելու և ներկայացնելու հմտություններ: ● Արժևորել մարդու հոգեկան աշխարհի վրա արվեստի վերափոխիչ ազդեցությունը:		Ուղղորդող հարցեր ● Ի՞նչ է նշանակում անցողիկ և հավերժական: ● Ի՞նչ կապ ունեն դրանք երաժշտության հետ: ● Զեզ ծանո՞թ է որևէ ստեղծագործություն, որ հիմքում ունի այս թեմաները:
Վերջնարդյունքներ ● Ստեղծի (մենակ կամ խմբով) «Անցողիկ և հավերժական թեմաները կոմպոզիտորների ստեղծագործությունների մեջ» հետազոտական կամ նախագծային աշխատանքներ կամ դպրոցական միջոցառման համար երաժշտական սցենար: ● Հաղորդակցվի և ինքնարտահայտվի հայ և համաշխարհային երաժշտական արվեստի գոհարներով: ● Ստեղծի երաժշտական նյութին համապատասխան գրական և կերպարվեստի ձևավորումներ՝ կիրառելով նոր տեխնոլոգիաները: ● Անհատապես և խմբով առաջարկի և իրականացնի ստեղծագործական գաղափարներ: ● Նկարագրի ստեղծագործություններից ստացած իր տպավորությունները գրագետ կապակցված բանավոր կամ գրավոր խոսքով: ● Դրսևորի տրամաբանական և ստեղծագործական մտածողություն և կարողանա անդրադառնալ ու արծագանքել սեփական և ուրիշների ստեղծած աշխատանքին: ● Հասկանա և ընկալի երաժշտական եզրույթների իմաստը և գործնականում օգտագործի դրանք էսսեններում և բանավոր ելույթներում: ● Բացատրի երաժշտական արվեստի դերը ժողովուրդների հասարակական, մշակութային կյանքում և պատմական համատեքստում: Հասկանա և ընկալի նրա՝ որպես միջմշակութային հաղորդակցության լեզվի, դերը, ճանաչի մշակութային բազմազանությունը: ● Արժևորի հավերժական թեմաների առկայությունն արվեստի մեջ և դրանց ազդեցությունը մարդու հոգեկան աշխարհի վրա:		
Թեմայի	Առաջարկվող	Խաչվող հասկացություններ

բովանդակությունը ● Անցողիկ և հավերժական թեմաների առկայությունը երաժշտության մեջ: ● Անցողիկը և մնայունը արվեստում:	գործունեության ձևեր ● Ուսումնասիրել, կատարել հետազոտություններ, նախագծային աշխատանքներ: ● Ունկնդրել, վերլուծել, կատարել, մեկնաբանել, համեմատել: ● Մասնակցել քննարկումներին, բանավեճերին:	Անհատական և մշակութային արժեհամակարգ Սովորողը, ուսումնասիրելով «Հավերժական թեմաները երաժշտության մեջ» նյութը, ներկայացնում է հետազոտական կամ նախագծային աշխատանքներ, հանդես է գալիս բանավոր զեկուցումով, որով նկարագրում է իր տպավորությունները, զգացողությունները, մտորումները երաժշտության մեջ հավերժականի և անցողիկի մասին, կատարում է ինքնուրույն եզրահանգումներ: Կազմակերպում է քննարկումներ, բանավեճեր, ստեղծում է պաստառներ, շնորհանդեսներ և այլն: Այս թեմայի ուսումնասիրության ընթացքում սովորողները փորձում են պատասխանել այն հարցին, թե ի՞նչ է ստեղծարարությունը, որն է դրա դերը կամ նպատակը և ինչ հիմնախնդիրների լուծումներ է առաջարկում ամեն մարդու կյանքում: Սովորողն արժևորում է բոլոր թեմաներով ստեղծված բարձրարժեք ստեղծագործությունները, հասկանում է դրանց գեղագիտական և բարոյական արժեքը, սովորում է դրանցով զարդարել և հարստացնել իր կյանքը:
Միջառարկայական կապեր ● Հասարակագիտություն - Ուսումնասիրել հավերժական թեմաները, դրանց գաղափարը, իմաստը, մարդկության զարգացման տարբեր փուլերում: ● Հայոց լեզու և գրականություն - Ուսումնասիրել հավերժական թեմաները գրականության մեջ և կազմակերպել քննարկումներ: ● Մշակույթ - Ուսումնասիրել հավերժական թեմաները տարբեր դարաշրջանների մշակութային արժեքների մեջ:		
Կապը Հանրակրթության պետական չափորոշի վերջնարդյունքների հետ Մ1, Մ24, Մ26, Մ29, Մ34, Մ35, Մ39, Մ40, Մ41		

Թեմա 2. Ես և երաժշտությունը	
Նպատակները ● Կազմակերպել «Երաժշտական կրթության և դաստիարակության ազդեցությունը սովորողի՝ որպես մարդ-անհատի, հոգեկան աշխարհի վրա» թեմայով քննարկումներ, բանավեճեր կազմակերպում: ● Բացահայտել մարդու ներաշխարհի, գեղագիտական ճաշակի, նախասիրությունների, մտածողության ձևերի վրա արվեստի ազդեցությունը: ● Ապահովել՝ սովորողի ազատ և անկաշկանդ արտահայտվելու, իր վերաբերմունքը երաժշտության տարբեր ուղղությունների վերաբերյալ արտահայտելու, մտքերը և կարծիքը պարզ և մատչելի ներկայացնելու, հիմնավորելու, բարենպաստ միջավայր: ● Նպաստել բարձր արվեստին	Ուղղորդող հարցեր ● Ինչպե՞ս է ազդել «Երաժշտություն» առարկայի դասավանդումը քո գեղագիտական ճաշակի ձևավորման վրա: ● Համընկնո՞ւմ է քո երաժշտական ճաշակը քո ընտանիքի ճաշակի հետ: ● Ի՞նչ միջոցներով ես դիմակայում այսօրվա համատարած երաժշտական ագրեսիային: ● Քննադատաբա՞ր ես արձագանքում, պայքարո՞ւմ ես դրա դեմ, թե՞ հարմարվում ես և քեզ

հաղորդակցվելու պահանջմունքի արժևորմանը, իդուր է գալիս այն: համապատասխան վարքագծի և ակտիվ ունկնդրի որակների դրսևորմանը: ● Արժևորել կյանքում երաժշտական արվեստի դերն ու նշանակությունը:		
Վերջնարդյունքներ ● Ստեղծի (մենակ կամ խմբով) իր նախընտրած ժամանակաշրջանի հայ կամ արտասահմանյան կոմպոզիտորների ստեղծագործական գործունեությանը նվիրված հետազոտություն, նախագիծ կամ երաժշտական նյութ դպրոցական միջոցառման համար: ● Հաղորդակցվի և ինքնարտահայտվի հայ և համաշխարհային երաժշտական արվեստի գոհարներով: Երաժշտական անհատական կամ խմբային ստեղծագործական գործունեության ընթացքում ցուցաբերի երաժշտական գիտելիքներ և հմտություններ՝ կիրառելով ինքնարտահայտման զանազան երաժշտական միջոցներ, ներառյալ տեղեկատվական տեխնոլոգիաները և ռեսուրսները: ● Նկարագրի ստեղծագործություններից ստացած իր տպավորությունները գրագետ կապակցված խոսքով, էսսեներով, բանվորելությով, հասկանա երաժշտական եզրույթների իմաստը և գործնականում օգտագործի դրանք: ● Վերլուծի ստեղծագործությունը, մեկնաբանի իր հույզերն ու ապրումները, հիմնավորի դրանք, իր ստեղծագործական մտահղացումը իրականացնելիս օգտագործի համացանցի բազմաթիվ ինտերակտիվությունները, ելույթները ուղեկցի տեսաձայնային միջոցներով: Ցուցաբերի վերլուծելու, համադրելու և համեմատելու հմտություններ: ● Արժևորի երաժշտության դերն ու նշանակությունն իր կյանքում, առօրյայում, կազմակերպի և ակտիվ մասնակցի ընտանեկան, դպրոցական համայնքային համերգներին, ձեռք բերի ունկնդրելու փորձ, համերգներ հաճախելու մշակույթ:		
Թեմայի բովանդակությունը ● Իմ երաժշտական ճաշակն ու նախասիրությունները: ● Իմ առօրյան, հանգիստը, ժամանցը և երաժշտությունը: ● Իմ ընտանիքի երաժշտությունը: ● Իմ սիրած համերգասրահները և թանգարանները: ● Ինչպես եմ դիմակայում այսօրվա երաժշտական ագրեսիային:	Առաջարկվող գործունեության ձևեր ● Հետազոտություններ, նախագծեր, բանավեճեր, քննարկումներ, շնորհանդեսներ, բանավոր ելույթներ: ● Նախընտրելի երաժշտական ստեղծագործությունների կատարումներ ու մեկնաբանություններ:	Խաչվող հասկացություններ և մտահայտություններ Ուսումնասիրելով հայկական և համաշխարհային երաժշտական արվեստը՝ սովորողը հասկանում է, թե ո՞վ է ինքը, ինչ արմատներ ունի, ինչ է իր համար ազգային երաժշտությունը, ինչպես կարող է իր զգացմունքները և հույզերն արտահայտել երաժշտության միջոցով, ինչ դեր ունի այն իր կյանքում: Կարևորը՝ հասկանա և բացատրի, որ ուսումնասիրելով հայ ազգային երաժշտությունը՝ դառնում է նրա կրողը, պահպանողը և սերունդներին փոխանցողը:
Միջառարկայական կապեր ● Հայոց լեզու և գրականություն - Ներկայացնել իր ճաշակն ու նախասիրությունները գրականության ասպարեզում: ● Կերպարվեստ - Ցուցադրել իր ճաշակին ու նախասիրություններին համապատասխան կերպարվեստի գործեր: ● Մշակույթ - Ներկայացնել իր գեղագիտական ճաշակն ու նախասիրությունները մշակույթում:		
Կապը Հանրակրթության պետական չափորոշչի վերջնարդյունքների հետ Մ1, Մ24, Մ25, Մ26, Մ29, Մ39, Մ40, Մ41:		

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. «Կրթության մասին» ՀՀ օրենք:
2. «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենք:

3. ՀՀ կառավարության 2010 թ. ապրիլի 8-ի N 439-Ն որոշում:
4. «Հանրակրթության պետական չափորոշիչ», 2010 թ և :2021թ
5. ՀՀ կառավարության 2021 թվականի փետրվարի 4-ի N 136-Ն որոշում:
6. Հանրակրթության պետական կրթակարգ, ՀՀ կառավարության նիստի հ.33 արձանագրային որոշում, 26.08.2004թ.:
7. Կոմիտաս. Հոգվածներ և ուսումնասիրություններ: Եր., 1941:
8. Կոմիտաս. Երկերի ժողովածու, բոլոր հատորները: Եր., «Հայաստան», 1969:
9. Կոմիտաս Վարդապետ. Ուսումնասիրություններ և յօդուածներ: Գիրք Ա: Եր., 2005:
10. Տիգրանյան Գ. Հայ երաժշտական թատրոնի 100 տարին: Եր., «Հայաստան», 1968:
11. Բրուստյան Յ. Գիտական աշխատությունների միջբուհական ժողովածու (Արվեստագիտություն): Եր., 1974:
12. Երկանյան Վ., Հայկական մշակույթ: Եր., 1982:
13. Աղասյան Ա., Հակոբյան Հ., Հասարայան Մ., Ղազարյան Վ. Հայ արվեստի պատմություն: Եր., «Չանգակ-97», 2009, 576 էջ:
14. Ավնարկ Հայ երաժշտության պատմության / ՀՍՍՀ ԳԱ: Եր., 1963:
15. Բորև Յու., Գեղագիտություն: Եր., «Հայաստան», 1982:
16. Գեղագիտական դաստիարակություն: Եր., «Լույս», 1975:
17. «Երաժշտություն» առարկայի չափորոշիչ և ծրագիր: Հաստատված է 2012 թ.:
18. Յուզբաշյան Յու. Երաժշտությունը 1-4-րդ դասարաններում: Ուսուցչի մեթոդական ձեռնարկ: Եր., «Չանգակ-97», 2008:
19. Յուզբաշյան Յու., Փահլևանյան Ա., Ավետիսյան Վ. Երաժշտությունը 5-7-րդ դասարաններում: Ուսուցչի ձեռնարկ: Եր., «Չանգակ-97», 2011:
20. Ղազարյան Կ., Թադևոսյան Գ., Երաժշտություն-2-7-րդ դր.. Ուսուցչի ձեռնարկ: Եր., «Չանգակ», 2014:
21. Յուզբաշյան Յու., Ղազարյան Կ., Թադևոսյան Գ. Երաժշտություն-1. Ուսուցչի ձեռնարկ: Եր., «Չանգակ», 2016:
22. Լուկին Յու. Եսթետիկայի հիմունքներ, Եր., «Լույս», 1984::
23. Բրուստյան Մ. Հայ ժողովրդական երաժշտական ստեղծագործություն: Եր., 'Լույս', 1983:
24. Խառատյան-Առաքելյան Հ., Հայ ժողովրդական տոները, Եր., 2005:
25. Հարոյան Ռ., Չափիկ, Եր., 'Շաղիկ', 1996:
26. Նավոյան Մ. -Դրվագներ Հայ երաժշտության պատմության, «Չանգակ-97» հրատ. Երևան, 2009թ.:
27. Кабалевский Д. Воспитание ума и сердца: Кн. Для учителя.- М.: Просвещение, 1980.
28. Кабалевский Д. Основные принципы и методы программы по музыке для общеобразовательной школы. Москва, "Просвещение", 2002.
29. "Искусство в школе". Общественно-педагогический и научно-методический журнал, Москва, 2010 г.
30. З. Н. Н. Рябенко "Уроки музыки в 1-7 классах", "Айрис пресс", Москва, 2006.
31. Радинова О. Музыкальные шедевры. М., издательство ГНОМ и Д Москва, 2006.
32. Вельфлин Г. Основные понятия истории искусств. Изд. В. Шевчук, 2013. 330 с.
33. COMPETENCES FOR DEMOCRATIC CULTURE (CDC), ձեռնարկ, ԵԽ, 2018:
34. ՅՈՒՆԵՍԿՕ, Կրթություն հանուն կայուն զարգացման ծրագիր:

Էլեկտրոնային հասցեներ

35. <https://www.nationalartsstandards.org/>,
36. <https://www.incredibleart.org/>,
37. <https://www.australiancurriculum.edu.au/>,
38. <https://www.wabisablearning.com/case-study>,
39. <https://www.thelearningweb.net/music-learning.htm>,
40. <https://www.slideshare.net/mrsnazlan/a-curriculum-framework-for-art-education>,
41. <http://www.koolibri.ee/download/?action=binary&id=3414>
42. <https://jfks.de/high-school/academics/departments/music/>
43. <http://oppekava.innove.ee/wp-content/uploads/sites/6/2016/09/Kunstiained.pdf>

Պաշտոնական հրապարակման օրը՝ 14 մայիսի 2024 թվական:

Change History

Changing Act

Corresponding incorporation

Changed acts

